

Karel Gržan: Vstanimo,

Foto: Sašo Bizjak

Prav v dneh, ko sem pisal te vrstice, so me povabili znanci (prvič sem jih obiskal na domu) na 'družinski večer'. Po večerji (jedli smo ocvrt krompirček in dunajski zrezek – ker ima to otrok rad; solate ni bilo – ker je otrok nima rad) si je otrok zaželel igre – pravzaprav jo je kar zahteval. Ob očetovem predlogu, da bi se "mi odrasli najprej še nekaj pomenili, potem pa se bomo skupaj igrali", je mali šef ponorel in smo se takoj igrali, in sicer človek, ne jezi se. Malce sem se začudil. Tako razborit otrok, pa mu je vseč takšna igra. Kmalu sem razumel, zakaj. Oče in mama sta mulcu dopuščala, da je zmagoval z goljufijo, pravzaprav sta se mu celo nastavljala v izbijanje in pri tem z neko noro patetiko igrala velike poražence. Ko sem se ob njunem ravnanju izrazito čudil, sta mi prišepnila, da ravnata tako, "ker je otrok še mali". – Razvajenec pa hodi že v šolo. Jaz seveda nisem igral po njegovih pravilih. In po zakonu slučaja (ali pa po Božji previdnosti) sem začel v igri zmagovati. Starša sta postala živčna, mali pa tudi. Ko je skušal goljufati, sem ga opomnil na pravila in mu kršitev preprosto nisem dopustil. Mali je začel vedno bolj noreti. (Priznam, da sem ob tem v sebi užival. "Mulc razvajeni, ne bo vse po tvojem," sem si mislil.) In tik preden bi bil poražen, je prevrnil mizico in padel v histerični jok. Mama in za njo takoj oče sta planila k otroku in ga začela tolažiti. Mama se je zvila nadenj, kot bi bil še vedno v njeni maternici, oče pa me je od zunaj tu pa tam obstrelil s pogledom, češ, "kako ne razumem otroka". Ko se je otrok končno pomiril, je zahteval, da se gremo igro še enkrat. – Hotel je zmagati. Starša sta privolila, jaz pa sem se poslovil od takšnega koncepta sožitja.

Tisti Nekdo, ki mu služijo ateki in mamike – politiki ekonomizma, si kot samopašni mulc lahko privoščijo marsikaj. On ni mali, pač pa veliki šef. On hoče zmagati; on mora vedno zmagovati. In v brezumni hlapčevski predanosti mu strežejo toliki: odstavljajo, nastavljajo, vnaprej načrtujejo ... igra mora potekati po predstavah in Njegovih pričakovanih rezultatih. Če ne ... Če 'zagusti' – se zgosti v preveliko nepreglednost, neobvladljivost, če se pojavijo tisti, ki ne podležejo Njegovi samovolji – npr. arabski svet, ki ne sprejme koncepta neoliberalizma/ekonomizma, potem ... Potem

O manipulacijah s posameznikom in človeštvom

BOJAN TOMAŽIČ

Vstanimo, v suženjstvo zakleti! Stop smrtonosni igri polov! O manipulacijah nad posameznikom in človeštvom. Takšen je celotni naslov knjige patra Karla Gržana, prve od dveh o polarizaciji za interese globalnega imperija kapitala. Knjige, ki odstira in naredi sliko na ekranu ostrejšo in jo je ob opazovanju sebe in okolice treba prebrati. Vsaj po delčkih, če se vam

zdi preobsežna, skromno pripomni pisec. Ozaveščeni posamezniki, ljudske iniciative, gibanja z različnih področij nas lahko rešijo manipulacij, je duhovnik aktivističen. Pomembno se mu zdi povedati, da nas ne sme biti strah, da se ne smemo kar tako podrediti, da si ne smemo pustiti, da hodijo po nas. Pomemben del knjige je namenjen tudi slovenski spravi.

"Bojim se ljudi, ki vidijo v drugem le nasprotnika in ne možnosti za dopolnjevanje in sodelovanje," opozarja Gržan. V politiki in vseh drugih zadevah, ki so pomembne za javnost, ne bi smeli delovati ljudje, ki ob nestrinjanju niso sposobni najti vsaj pet razlogov za sodelovanje, je

še nekaj, kar bi bistveno spremenilo zdajšnje razmere na bolje. Lustracija na njegov način je velike pozornosti vredna. In volivci imajo priložnost, da jo izvedejo.

"Na živalski farmi se vse funkcije podredijo vzdrževanju živali, a ne zaradi njih samih - vse okoliščine se prilagajajo le temu, da jih čim bolj izmolžeš. Krave molznice zato prej obnemorejo, kokoši nesnice prav tako. Ko niso več koristne, jih zelo poceni prodajo za zadnjo možno koristno predelavo," je misel, ki se zdi pretiravanje. Samo zdi. Tudi za naslednjo velja enako. Kakor se ravna z živalmi, prav takšen je odnos do ljudi. Gre za temeljni koristoljubni koncept

ekonomizma. Po njegovi logiki deluje vse tako silno samoumevno, da si pravzaprav kar težko priznamo, kako naivno dopuščamo tako preprosto manipulacijo z nami in našimi dragimi bližnjimi: človeka do konca psihično in fizično izžeti (vedno bolj odmikati čas zaslužene upokojitve), potem pa ga zapreti v hiralnico in po možnosti legalizirati evtanazijo - ne iz dobrosrčnosti do neboljnih, pač pa zaradi ekonomske koristnosti, ki jo prinese odpravljanje odvečnežev.

Velika obvladljiva farma zato potrebuje prebujenje, ki ne bo vodilo v revolucijo in vojno, ampak v evolucijo, v konstruktivnost in ne v konflikt. K preraščanju ujetosti, ki

so očitne, jih sprejemamo, čeprav so škodljive. Pater pravi, da ni res, da so edino možne.

Politiki ekonomizma, kot reče tistim, ki služijo interesu velikega kapitala, biričem, človekove pravice preprosto prezrejo. Zanje je pomembno, da ljudstvo obvladujejo in izkoriščajo. Za to so dovoljena vsa sredstva in vsi načini. Če kdo ob očitnih zločestih manipulacijah spregovori o zarotah zoper nemočne ljudi in živali, rastline in zemljo, rečejo, da nekdo ljudem spet prodaja teorijo zarote. "Saj menda nismo naivni bedaki! Vstanimo iz suženjstva, mi, ki smo po sami naravi v suženjstvo zakleti! Čas je dozorel!" piše pater Karel Gržan. •

v suženjstvo zakleti!

se situacija poruši, odvečneže se 'pospravi' in nastavi se nove; in se zopet vsi veseli napotimo "novim zmagam naproti", kot se glasi zmagoviti slogan povojnih obdobij. Seveda se po milijonih pobitih vojakov, otrok, žena, starcev ... ljudje zavežemo: "Nikoli več vojne!" – Tisti Nekdo pa se nam smeje. Zakaj? – Ker ve, da vojna bo, če se mu je le zahoče. Kljub tolikim žrtvam? Ja, kljub tolikim žrtvam bo uporabil preizkušene zvijače in se bomo zopet med seboj klali. Kako je to mogoče? Ker smo v suženjstvo zakleti! – A o tem kasneje. Sedaj le spoznanje, ki ga potrjuje zgodovinski uvid: mir je, ko nas lahko ekonomizem v njej (iz) koristi, in je vojna, ko jo potrebuje Globalni imperij za svoj nadaljnji interes. Nas Zahodne zaslepljene lahko razredči (v tem robotiziranem svetu je pač človek, ki se vrednoti le še kot kot vir dobička, za profintneže preštevilčen) na bolj miroljuben, nevpadljiv način (ste se že vprašali, zakaj bo prav kmalu vsak drugi zahodnjak bolehal za rakom?), toda ti neupogljivi Arabci – ta 'sovražni' nasprotni islamski svet in njegova ekonomizmu uporna kultura! Treba jih je prikazati kot zlodeje in sprožiti proti njim 'pravični' spor – novi križarski spopad! 'Sveti' ekonomizem mora zavladati svetu! To je 'sveti mesijanizem' našega časa!

Trdim, da smo v družbeni situaciji, ko bi bil spopad za Gospodarja zelo dobrodošel – marsikaj bi postavil (tako si domišlja) na zanj še ugodnejše pozicije. Neuspeh širjenja globalnega imperija v islamske dežele v njem nedvomno spodbuja odločitev za novo radikalno potezo. Kdo si drzne nepodrejenost? Njemu, ki ima v ekonomizmu tako prefinjen sistem, da lahko prodre v vse politične, religiozne ... usmeritve. Vse sisteme je do sedaj uspešno obvladoval z uporabo/zlorabo notranje medsebojne konfliktnosti – polarizaciji, ko je skupnosti delil, da jih je izkoriščal sebi v korist. In potem se mu neki obrobneži ne podredijo. Doslej so se mu uklonili vsi – vsi! In tudi oni bodo pred njim klecnili na zanje občutljivi Ahilovi peti – na religioznem področju. Ta seže v človeku najgloblje – v njegovo intimno osebno. Nastaviti mino v človekovo dušo! Kakšna ideja! To učinkuje. Muslimane je treba vzdraziti na za njih svetih rečeh. Islam je treba vzburi v islamizem, katolike v katolicizem. In vzburjeni bodo vzburljivi religiozno drugačne. Slavoj Žižek se sprašuje: "Mar ni s kritičnega vidika vera vedno vrsta preobleke, ne pa srčika zadeve?" Še tisti, ki jim je za krščanstvo prav malo mar, se bodo uniformirali v evropsko religiozno identiteto v boj – za spopad. – Gre za preprosto sociološko finto, ki pravi, "da če obstaja konflikt med dvema skupnostma, ki sledita različnim religijam, potem se lahko okrepi religijska identiteta vsake od njiju, z radikalnimi tendencami vred", kar pa vodi v kozmično vojno. "O kozmični vojni lahko govorimo, če skupina bojevnikov, ki bojuje neki posvetni konflikt, začne ta konflikt obravnavati kot božansko bojevanje, kot konflikt, v katerega je neizogibno in odločno vključen bog. /.../ Ko pa je v konflikte vpleten bog,

ti postanejo bistveno bolj brutalni, divjaški, težko rešljivi. Nastopijo absolutne dihotomizacije. Na eni strani so mučeniki, na drugi demoni. Z demoni pa ne moreš sklepati kompromisov, lahko jih zgolj uničiš, ker bodo drugače oni uničili tebe. /.../ zavedati se moramo, da borci, ki bojujejo kozmično vojno, svojega sovražnika razčlovečijo in deindividualizirajo. Vsi šiiti, vsi neverniki, civilisti, ženske, otroci postanejo legitimne tarče."

Treba je bilo spreti identiteti na religiozni osnovi: krščanstvo in islam. In zdi se, da načrt uspeva! "Religija je začela nastopati kot samoobrambni nacionalistični instrument." "Sodobni islamizem, katere koli smeri, je utemeljen na političnem boju proti Zahodu, ki je enačen s krščanstvom," ugotavlja minoritski pater Martin Kmetec, ki biva v Turčiji. Vendar pa za bojevitostjo, ki se identificira na osnovi religioznih izmov, obstaja vedno bolj prebujena zavest mnogih svečnikov različnih religij, da gre za premišljeno provokacijo vazalov Globalnega imperija, ki želi (ker ne gre zlepa) zgrda posesti islamski svet, ki se z razliko od Zahoda ni podredil – ni začel častiti in moliti Malika Imperija. Srbski mufti Muhamed Jusufspahić je v presoji ostroumen: "Karta, na katero želi zaigrati lažni mesija, je sovraštvo med pripadniki ver."

Politiki ekonomizma – tisti, ki so se po cipovsko prodali Imperiju (tisti, ki vedo, za kaj gre), in tisti njim podrejeni/zasužnjeni (tisti, ki capljajo za njimi)1 vedno manj prikrito nakazujejo usmeritev k spopadu dveh civilizacij za korist tretjega: za Globalni imperij! Očitno so izjemno emocionalno izrabili (če že ne uprizorili) 11. 9. pa 11. 1. ... In sedaj so odprli vrata v Evropo "beguncem, ki vedo, da so zahodne države uničile njihove države". Kdo nastavlja tempirano bombo v samo jedro Evrope in zakaj politiki (noro ali poslušno) sprožajo njen detonator? "So nekateri, ki želijo namenoma ustvariti in netiti to ozračje, še posebno tisti, ki iščejo nasprotovanje med različnimi kulturami in civilizacijami!" – Izjava papeža Frančiška, ki menda že ve, kaj praviš, in je tiste, ki sicer "govorijo o miru, pa spodbujajo vojno" označil s "preprosto rečeno: hinavci". Govoriti o miru, obenem pa z bolj ali manj montiranimi dejanji izzivati vojno je dejansko vredno najnižje možne označbe – pravzaprav za takšno nizkotnost niti ne obstaja beseda. Da osvetlim s primerom: Zakaj vlada ZDA ni preprečila bombnega napada na Bostonskem maratonu, čeprav je "že prej vedela, kdo sta napadalca, in ju je tajna služba že identificirala in poznala. Čeprav opazujejo vse v državi, napada niso preprečili!" Zakaj? Ob tolikšnem številu agentov napada niso preprečili. Le zakaj? S kakšnim namenom so dopustili izgred? "Videli smo že veliko lažnih, umetno ustvarjenih kriz, ki so bile uporabljene za določene posebne cilje." Zakaj mislite, da so politiki, tako kot ubogljivi otročaji, privihrali tja na pariško ulico, če ne zato, ker jih je sklical skupaj Interes – njihov Ljubljani vodja, da potem zanj uprizorijo neko

(sicer bedasto) otroško predstavico ob zanj koristnem incidentu pri prostorih časnika Charlie Hebdo? Pravzaprav ... Kdo je ta incident sploh insceniral? Toliko je dejstev, ki vzbujajo pomisleke ob uradni različni. Zakaj je bilo treba tako zanimiva akterja ubiti in ne onesposobiti? Zakaj sta bila (glede na osebno jasen namen) ob napadu domašljeno predstavo. In potem ta politični šovprogram ... Toliko nelogičnosti, sumljivosti ..., ki same po sebi vznemirjajo misel. – Prav zanimive bodo ugotovitve, ko jih bo dopustil čas. Pa pustimo to – času čas in v ta čas dodajmo papežev poziv vpletenim stranem, "naj prenehajo s temi valovi nasilja" – ali neposredneje rečeno: naj vendarle prenehajo z dejanji, ki nasilje vzvalovijo.

Povrnimo se h koristnosti konflikta – najprej tistega, ki temelji na naravni polarizaciji (o njej kasneje), in pa tisti, ki jo s pritiskom na človekovo občutljivost sprožiš v odnosih. "Mnogi želijo spreti ljudi. – Želijo vojno!" je sporočil papež Frančišek ob obisku Sarajeva. 2 Najbolj preproste (naravne) rešitve so najbolj učinkovite: spreti ljudi! Kako zločesto – preprosto in učinkovito lahko interes globalnega imperija s spopadom ubije kar dve muhi na en mah. Kaj ni postala tudi na Zahodu situacija preveč zgoščena. – Kljub vsem kontrolnim točkam premalo obvladljiva. Vedno bolj je očitno dejstvo, da se EU, ki je okostenela v svoji avtoritarnosti, ne zna reformirati. Čedalje bolj kratki svobodo svojim članicam in postaja podobna umirajoči Sovjetski zvezi. Kako nahraniti (ne mislim zgolj na hrano v klasičnem pomenu, četudi tudi to) in obvladati vso to množico, ki kar naprej valovi in nekaj želi. Zamotiš jih z igračkami (elektronskimi manipulatorji pozornosti), pa kaj, ko se vseh vsebin kmalu naveliča. (Megle se, očitno, ne da dolgo mešati – mešetariti.) Kar naprej nekaj novega. In potem ta naraščajoča nejevolja, ki (od nekod) vre, gomazi in se preliva.

V tej zoprni, preveč zgoščeni množici ... – med njimi je toliko odvečnežev, ki niso več za nobeno (upo)рабо ... Kako dobrodošlo bi bilo očiščenje. Potem bi bolj sproščeno zadihali in se rešeni balasta razvijali, lažje obvladovali, načrtovali, imeli manj izgub po nepotrebem ... Sicer pa, kdo si ne želi sprememb? Kaj ni prav zdaj zelo ugoden čas zanje? Kolikšna priložnost! Vse vre in se prebujajo v ljudeh kipi in narašča napetost, pričakovanje ... Nekaj se mora zgoditi. – Zakaj bi tega ne izkoristili. Kot naraslih, podivjanih vod. Prebujeno moč reguliraš, kanaliziraš, spelješ skozi turbine svojih interesov in imaš zopet dobiček. Ob tako predanih služabnikih ekonomizma, ki se prodajo za Judežev drobiž, to res ne more biti pretežko ...

Marcel Štefančič pravi: "Evropa bo očitno potrebovala vojno, če bo hotela kaj narediti. In če bo počela to, kar počne, jo bo tudi dobila. Evropa je konec koncev bila vedno ta, ki je vojne ustvarjala.

Prva in druga svetovna vojna sta bili evropski, totalitarizmov si niso izmislili Kitajci, Afričani in niti Američani. Evropa je bila stvarnik vsega tega. Ko je izšla iz druge svetovne vojne, si je rekla "nikoli več". Zdaj, po krizi, ki je primerljiva s tisto iz tridesetih let, pa so rekli, da se bomo raje vrnili k predkriznemu načinu delovanja, ki nas je potunkal.

Zarote so in teorije zanje tudi

Zanimivo, kako zelo enostavno lahko utišaš nekoga, ki zagovarja tebi neustrezno trditev. Če nastopiš z argumenti, bo sledilo naporno soočanje z njegovimi protiarargumenti. Z uporabo psihološke zvijače pa v hipu nadvlada vso njegovo pamet(nost).

Tako kot vstavljajo v številne zakone luknje (če že ne vodline), da lahko delujejo privilegirani lumpi po zakoniti krivičnosti, prav tako so pri oblikovanju naše osebnosti luknje, ki omogočajo frustracije, te pa se lahko fantastično izkoristijo za manipulacije. To, da oblikujejo in krepijo našo racionalno kapaciteto, še ne pomeni, da imamo celostno moč inteligence. Že drobna frustracija zruši vso našo pametnost. V otroštvu in mladosti nas stimulirajo z dobrimi ocenami in frustrirajo s slabimi zato, da smo miselno gibčni predvsem v ogradi 'pravih odgovorov'. Večina 'strokovnjakov' potem tako ali tako misli in ravna 'pravilno'. – Če izrazim lastno izkušnjo iz številnih srečevanj s prepričanimi v svojo 'znanstvenost', potem lahko zatrdim, da s(m)o v povprečju najbolj ujeti v svoj prav prav z znanstvenimi titulami proklamirano pametni. Že od malega smo bili nagrajevani za to, kar je prav, in se pač navadimo na usmerjanje – utiranje misli po sistemu korenčka in palice – uspešna manipulacija, ki je model usmerjanja tako za živali kot ljudi. Ta utirjenost v to, 'kar je prav', je tako globoka, da smo sposobni samo v petih odstotkih presegati ujetosti. Pa še to miselno uhajanje se da regulirati s prej omenjenimi frustracijami. Zamahneš z roko, se posmeheš in razglašaš trditev ali dejanje za smešno. Pri večini bo frustracija zašibila kolena pameti, ki se bo sesula v neutrjeni samozavesti.

Tudi ob očitnih dejstvih podlih manipulacij nad posameznikom in človeštvom ter ob tem preprečevanju govorjenja o njih je najbolj učinkovit sistem zamaha z roko in posmeha ob izjavi: "Spet teorija zarote!" Večina ob tem klecne in umolkne kljub jasnemu uvidom, da se je ekonomizem v svoji sebični pohlepnosti zarotil proti večini človeštva. Toda kljub posmehovanju teoretikom zarote obstaja dejstvo: zarote so in teorije zanje tudi. Ekonomizem ni nespameten sistem. Ker je zvijačno premeten, obstajajo njegove teorije, s katerimi se je zarotil, da bi obvladoval vso to množico sebi v korist. – Na tem mestu bi lahko začel pisati knjigo z opisovanjem jasno razvidnih skrajno podlih manipulacij (npr. o tem, kako se sredi Slovenije kar naenkrat pojavi ena sama 'nora krava', da lahko potem legalizirajo prevoz živali v klavnice in jih s

Založba: Sanje
Zbirka: Dokumenta
Leto izida: 2016
Vezava: mehka
Število strani: 488
Cena: 18 evrov
Naročila: narocila@sanje.si,
01 230 14 26

tem pred usmrtnitvijo izpostavijo neizmerno stresnim situacijam – legalizirajo skrajno nehumano, da ne rečem zločinsko početje!, a je namen te knjige prikazati izmed vseh manipulacij človeštva le najbolj osnovno, ki pa je (kako paradoksalno) za manipulatorje najenostavnejša, saj uporabijo naravne vzvode človeške narave.

Pravijo, da so enostavne rešitve najboljše in tudi (kolikor se da) 'najbolj pravilne'. Bom dal za primer živalsko farmo – saj veste, tisto zaprti območje, kjer koncentrirajo živali za čim večjo ekonomsko korist. (Gre za koncentracijska taborišča, ki smo jih legalizirali najprej za živali, in ko se je naša misel na to navadila – jih legalizirala, smo jih uvedli še za ljudi. A o tem kasneje. – Upam, da vam ne grem na živce s tem svojim pogostim: 'A o tem kasneje.' K cilju potujemo pač postopno, čeprav si ga lahko že pred tem ogledujemo bolj od daleč. Prav v tem je budi draž pričakovanja: kaj vse nam bo ponudil cilj v vpogled.) Na živalski farmi se vse funkcije podredijo vzdrževanju živali, a ne zaradi njih samih – vse okoliščine se prilagajajo le temu, da jih čimbolj izmolzeš. Krave molznice zato prej obnemorejo, kokoši nesnice prav tako. Ko niso več koristne, jih zelo poceni prodaja za zadnjo možno koristno predelavo. Kakor se ravna z živalmi, prav takšen je odnos tudi do ljudi. – Gre za temeljni koristoljuben koncept ekonomizma. Po njegovi logiki funkcionira vse tako silno samoumevno, da si pravzaprav kar težko priznamo, kako naivno dopuščamo tako enostavno manipulacijo z nami in nam dragimi bližnjimi: človeka do konca psihično in fizično izžeti (vedno bolj umikati čas zaslužene upokojitve), potem pa ga zapreti v hiralnico in po možnosti legalizirati evtanazijo – ne iz dobrosrčnosti do neobglenih, pač pa zaradi ekonomske koristnosti pri odpravljanju odvečnežev.2 Za Gospoda(rja) ekonomizma se z nami s tolikšno lahkoto upravlja. Zanj smo ena sama velika farma, ki jo obvladuje njegov interes. Pri tem seveda potrebuje upravljavce/biriče. •